

FN FAKTA.

GLOBALA MÅLEN: MÅL 2 – INGEN HUNGER

Foto: UN Photo/Isaac Bily Gideon Lub
Två kvinnor stöter säd framför en rad pumpor på en jordbruksmarknad i Sydsudan.

Ökande hunger i världen och stor oro för effekten av pandemin

Mål 2 i Agenda 2030 handlar om att avskaffa hunger, skapa bättre kosthållning, främja ett hållbart jordbruk och uppnå tryggad livsmedelsförsörjning. I takt med att fattigdomen i världen har minskat har fler människor kunnat äta sig mätta, en trend som tyvärr bröts 2016 då hungern började öka igen. Bedömare menar att coronapandemin kommer att leda till ökad hunger och större matosäkerhet.

Tillgång till tillräcklig och näringsriktig mat är en mänsklig rättighet och därmed något som varje stat har en skyldighet att tillförsäkra sina medborgare. Trots

detta lever över 821 miljoner människor i världen i hunger, enligt siffror från FN, vilket motsvarar var nionde människa på jorden. Ytterligare en dryg miljard

människor lever med olika nivåer av matosäkerhet. Den lindrigaste formen av matosäkerhet innebär att en människas tillgång till mat är osäker och att hon för

2 INGEN HUNGER

I september 2015 antog världens stats- och regeringschefer en ny global utvecklingsagenda, Agenda 2030. Den innehåller 17 globala mål för hållbar utveckling (Sustainable Development Goals, SDG:s) som syftar till att avskaffa fattigdom och hunger, rädda vår planets ekosystem och klimat och skapa fredliga, inkluderande och trygga samhällen. Det är den mest omfattande och ambitiösa utvecklingsplan som mänskligheten någonsin har haft. Världens regeringar bär det yttersta ansvaret för att agendan genomförs men varje människa på jorden berörs och om målen ska kunna nås krävs att alla betydande aktörer i samhället medverkar och påverkar utvecklingen i rätt riktning. I detta faktablad belyser vi det andra av de 17 målen: ingen hunger.

att klara sig tvingas minska på mängden och/eller kvalitén på den mat hon äter.

Det globala läget när det gäller matsäkerhet och näring presenterades i juli 2019 i en rapport, *the State of Food Security and Nutrition in the World*, som tagits fram gemensamt av en rad FN-organ: FN:s jordbruks- och livsmedelsorganisation FAO, livsmedelsprogrammet WFP, jordbruksutvecklingsfonden Ifad, världshälsoorganisationen WHO samt barnfonden Unicef. I rapporten konstateras att hunger och undernäring i världen ökade 2018 för tredje året i rad och att över två miljarder människor – de flesta i låg- och medelinkomstländer – inte har säker tillgång till näringsriktig mat i tillräcklig mängd. Matosäkerhet förekommer dock även i höginkomstländer och drabbar till exempel 8 procent av befolkningen i Europa och Nordamerika.

Situationen är svårast i Afrika där väpnade konflikter i kombination med klimatförändringar och ekonomiska svårigheter gör att hungern långsamt men stadigt ökar. Kontinenten har den största andelen hungrande i världen, inte minst i Östafrika där nästan var tredje invånare är undernärmd. Ser man till antalet hungrande finns dock de flesta – över 500 miljoner – i Asien. I dessa två världsdelar finns 90 procent av alla barn vars fysiska och mentala utveckling hämmats av undernäring. I södra Asien och Afrika söder om Sahara är vart tredje barn utvecklingshämmat. I alla delar av världen är kvinnor mer drabbade av matosäkerhet än män och allra störst är gapet mellan könen i Latinamerika.

MATEN RÄCKER

Trots utbredd hunger och matosäkerhet är det viktigt att slå fast att det finns tillräckligt med mat i världen. Till stor del handlar problemet om att vi behöver omfördela våra resurser och ta bättre vara på den mat vi producerar. Omkring en tredjedel av all mat som produceras slängs eller går förlorad av andra skäl – till exempel dålig lagerhållning, ineffektiva transporter eller slarvig hantering.

Parallellt med den ökande hungern i världen finns en annan oroväckande och skadlig global trend i form av ökande övervikt och fetma. Bakomliggande faktorer är att människors matvanor

Mål 2 – avskaffa hunger, uppnå trygg och förbättrad nutrition samt förmåga till hållbar livsmedelsproduktion

Delmål 2.1

Senast 2030 avskaffa hunger och garantera alla människor, i synnerhet de fattiga och människor i utsatta situationer, inklusive små barn, tillgång till tillräckligt med säker och näringsrik mat året om.

Indikator 2.1.1: Förekomst av undernäring (i meningen otillräckligt intag av mat)

Indikator 2.1.2: Förekomst av måttlig eller svår livsmedelsosäkerhet i befolkningen, baserat på Food Insecurity Experience Scale (FIES)

2.1.4 (Nationell): Miljögifter i modersmjölk och blod

Delmål 2.2

Senast 2030 avskaffa alla former av undernäring, bland annat genom att senast 2025 nå de internationellt överenskomna målen i fråga om tillväxthämning och undervikt bland barn under fem år, samt tillgodose tonårsflickors, gravida och ammande kvinnors samt äldre personers näringsbehov.

Indikator 2.2.1: Förekomst av tillväxthämning (längd över ålder <-2 standardavvikelse från medianen i WHO:s tillväxtkurvor för barn) hos barn under 5 års ålder

Indikator 2.2.2: Förekomst av under- och övervikt (kroppsvikt över längd >+2 eller <-2 standardavvikelser från medianen i WHO:s tillväxtkurvor för barn) hos barn under 5 års ålder

Indikator 2.2.3: Förekomst av anemi hos kvinnor i ålderna 15-49 år, efter graviditetsstatus (procent)

Indikator 2.2.4 (Nationell): Andel (%) övervikt eller fetma (BMI 25 eller högre), självrapporterat (16-64 år)

Indikator 2.2.5 (Nationell): Platshållare för nationell indikator om övervikt eller fetma hos barn och äldre

Indikator 2.2.6 (Nationell): Platshållare för nationell indikator för undervikt

Indikator 2.2.7 (Nationell): Platshållare för indikator om undernäring bland äldre

Delmål 2.3

Till 2030 fördubbla jordbrukets produktivitet och inkomster för småskaliga livsmedelsproducenter, i synnerhet kvinnor, ursprungsfolk, familj jordbrukare, boskapsskötande nomader samt fiskare, inklusive genom säker och lika tillgång till mark, andra produktionsresurser och insatsvaror, kunskap, finansiella tjänster och marknader samt möjligheter till förädling och sysselsättning utanför jordbruket.

Indikator 2.3.1: Produktionsvolym per arbetsenhet fördelat på klass av verksamhetens storlek (jordbruk/boskapsskötsel/skogsbruk)

Indikator 2.3.2: Genomsnittlig inkomst för småskaliga jordbrukare fördelat på kön och urbefolkningsstatus

Delmål 2.4

Senast 2030 uppnå hållbara system för livsmedelsproduktion samt införa motståndskraftiga jordbruksmetoder som ökar produktiviteten och produktionen, som bidrar till att upprätthålla ekosystemen, som stärker förmågan till anpassning till klimatförändringar, extrema väderförhållanden, torka, översvämning och andra katastrofer och som successivt förbättrar mark- och jordkvaliteten.

Indikator 2.4.1: Andelen jordbruksareal som brukas med produktivt och hållbart jordbruk

Indikator 2.4.2 (Nationell): Försäljning av antibiotika för djur (ATC-grupperna QA07, QG01, QJ01, QJ51) per skattad kilo levandevikt av livsmedelsproducerande djur

MÅL 2

Tryggad livsmedelsförsörjning och främja ett hållbart jordbruk

Delmål 2.5

Senast 2020 upprätthålla den genetiska mångfalden av fröer, odlade växter, produktionsdjur och tamdjur samt deras besläktade vilda arter, bland annat med hjälp av välskött och diversifierade frö- och växtbanker på nationell, regional och internationell nivå. Främja tillträde till samt rimlig och rättvis fördelning av de fördelar som uppstår vid användning av genetiska resurser och därmed förknippad traditionell kunskap, i enlighet med internationella avtal.

Indikator 2.5.1: Antalet växt- och djurgenetiska resurser för mat och jordbruk som säkras i genbanker på medellång eller lång sikt

Indikator 2.5.2: Andelen lokala arter som klassas som hotade

Delmål 2.a

Öka investeringarna, bland annat genom stärkt internationellt samarbete, i infrastruktur på landsbygden, forsknings- och rådgivningstjänster för jordbruket, teknikutveckling samt genbanker för växter och husdjur i syfte att öka jordbrukets produktionskapacitet i utvecklingsländerna, i synnerhet de minst utvecklade länderna.

Indikator 2.a.1: Andel av statliga utgifter som avser jordbruk i förhållande till jordbrukets andel av BNP

Indikator 2.a.2: Totala offentliga flöden (offentligt utvecklingsbistånd plus andra offentliga flöden) till jordbrukssektorn

Delmål 2.b

Korrigera och förhindra handelsbegränsningar och snedvridningar på världsmarknaderna för jordbruksprodukter, inklusive genom att parallellt avskaffa alla former av exportsubventioner inom jordbruket liksom alla exportåtgärder med motsvarande verkan, i enlighet med mandatet för Doharundan.

Indikator 2.b.1: Exportsubventioner för jordbruksprodukter

Delmål 2.c

Vidta åtgärder för att säkerställa väl fungerande marknader och derivatmarknader för jordbruksråvaror. Underlätta tillgången till aktuell marknadsinformation, inklusive om livsmedelsreserver, i syfte att bidra till att begränsa extrema svängningar i livsmedelspriser

Indikator 2.c.1: Indikator för svängningar i livsmedelspriser

och livsstil ändrats kraftigt på grund av globalisering, urbanisering och växande inkomster. Ohälsosam snabbmat i kombination med mycket stillasittande har lett till att över 670 miljoner vuxna och 180 miljoner barn och unga idag är överviktiga. Det gäller även låginkomstländer där undernäring och övervikt kan förekomma samtidigt.

I Sverige är ohälsosamma matvanor tillsammans med otillräcklig fysisk aktivitet två betydande utmaningar.

SKRIVNINGAR I MÅL 2

Den fullständiga benämningen på mål 2 i Agenda 2030 är: Avskaffa hunger, uppnå tryggad livsmedelsförsörjning och förbättrad nutrition samt främja ett hållbart jordbruk (*End hunger, achieve food security and improved nutrition and promote sustainable agriculture*). För att kunna kommunicera de globala målen bättre har benämningen av varje mål givits en kortform, i detta fall "Ingen hunger".

I de viktiga delmålen klargörs bland annat att hunger och alla former av undernäring ska avskaffas till 2030 och att utsatta grupper ska beaktas särskilt i detta arbete. När det gäller barn under fem år ska internationellt överenskomna mål i fråga om tillväxthämning och undervikt nås till 2025.

Vidare ska produktivitet och inkomster för småskaliga livsmedelsproducenter fördubblas och hållbara system för livsmedelsproduktion och motståndskraftiga jordbruksmetoder införas, bland annat i syfte att förebygga negativa effekter av klimatförändringar och extrema väderförhållanden. Ett av delmålen handlar även om att upprätthålla den genetiska mångfalden i livsmedelsproduktionen när det gäller växter och djur.

Efter de fem sifferdelmålen finns tre bokstavsdelmål (2.a, 2.b och 2.c) som snarare handlar om metoder för hur de första delmålen ska kunna nås. De handlar i korthet om att öka investeringarna och om att främja handel och säkerställa att marknaderna för jordbruksråvaror fungerar väl.

För att kunna mäta hur arbetet med de globala målen går har FN tagit fram ca 230 globala indikatorer. Varje land ska även ta fram nationella indikatorer och metoder för att mäta utvecklingen. För

Sveriges del är det Statistikmyndigheten SCB som ansvarar för arbetet med indikatorerna. Varje land får själv välja om landet vill rapportera sitt arbete för att nå målen vid FN:s högnivåforum för hållbar utveckling (HLPF) i New York.

Vart femte år ses indikatorerna över av FN:s statistikkommission, något som skedde för första gången i början av mars i år. *Den fullständiga texten till mål 2 samt de indikatorer (globala och nationella) som är kopplade till delmålen framgår av rutan här ovanför.*

MÅL 2 OCH CORONAPANDEMIN

I början av 2020 var hungern redan på frammarsch i världen, främst på grund

av väpnade konflikter och klimatförändringar, och utmaningarna när det gäller att nå mål 2 i Agenda 2030 var omfattande. I takt med att coronaviruset sedan började sprida sig från land till land slog allt fler experter larm om att pandemin kan komma att få förödande konsekvenser för redan fattiga och utsatta människor.

I slutet av april varnade FN:s livsmedelsprogram WFP för att den akuta hungern i världen kan komma att fördubblas till följd av pandemin. Den hotar jordbruksaktiviteter och försörjningskedjor samtidigt som de viktiga remitteringarna – pengar som gästarbetare i rikare länder skickar hem

till sina familjer – beräknades minska kraftigt. Bedömningen var att den ekonomiska tillbakagång som pandemin orsakar kommer att leda till ökad fattigdom och ökad hunger generellt över stora delar av världen. Redan försvagade människor som lever i fattigdom, konfliktområden och flyktingläger skulle dessutom drabbas mycket hårt om viruset börjar sprida sig ibland dem. Vid denna tidnings pressläggning arbetade WFP och andra viktiga aktörer med olika åtgärdsprogram för att förebygga och bemöta krisen.

Läs mer om FN:s respons på coronakrisen på fn.se

Foto: Svenska FN-förbundet

Hur bidrar Svenska FN-förbundet med sin verksamhet till mål 2? Vi frågade Annelie Börjesson, ordförande.

– FN-förbundets projekt Skolmat har en mycket direkt effekt på hunger och näringsstatus. De barn som nås av projektet får gratis mat i skolan vilket också bland annat leder till bättre hälsa, ökad skolgång och bättre studieresultat. Även projekt Minor har en tydlig koppling till mat då miniröjningen ofta innebär att bönder kan börja bruka sin mark igen och att transporter förenklas.

– På hemmaplan har vårt arbete för att främja FN och globalt samarbete en långsiktig positiv effekt i form av allmänt ökad biståndsvilja och bättre kunskaper, bland annat när det gäller de globala målen.

DET HÄR KAN DU GÖRA:

Mål 2 i Agenda 2030 syftar till att minska hungern i världen och skapa hållbara system för matförsörjning. Det finns många sätt för var och en av oss att bidra – här är några förslag på vad DU kan göra:

Stöd Skolmat!

Över 16 miljoner barn i 69 länder får skolmat genom FN:s livsmedelsprogram WFP. I takt med att coronaviruset spridit sig över världen har WFP ställt om till alternativa sätt att nå ut till de barn som berörs. Genom FN-förbundets projekt Skolmat kan du själv bidra till det viktiga arbetet med att bekämpa hunger och främja skolgång. Läs mer på fn.se/skolmat eller swisha valfri summa till 90 05 638 och skriv skolmat!

Ladda ner det nya materialet!

FN-förbundet har tagit fram ett underlag för pedagogiska övningar om frågor som kopplar till projektet Skolmat och de globala målen. Materialet kan användas av till exempel lärare eller föreningsaktiva i syfte att engagera och sprida kunskap om arbetet mot hunger och barns rätt till utbildning. Hjälps oss att engagera fler till stöd för dessa viktiga insatser – ladda ner materialet på fn.se/material.

Engagera andra!

För att vi ska kunna minska hungern i världen behöver vi bli fler som engagerar oss för de globala målen. Du kan göra skillnad genom att prata om dem på jobbet, i skolan eller med vänner. FN-förbundet har gratis material som både kan lånas och beställas. Som medlem i en FN-förening har du även tillgång till andra verktyg och till ekonomiskt stöd för att genomföra projekt. Läs mer på fn.se/agenda2030.